

38. ชื่อเรื่อง ดิเกร์ฮูลู : ภาวะบูมตามสื่อโฆษณา

ผู้แต่ง

วาที ทรัพย์สิน

สถานที่พิมพ์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศิลปกรรมศาสตร์

ปี พ.ศ.

2546

ชนิดเอกสาร

บทความ

ดิเกร์ ฮูลู (มลายู: Dikir Hulu) เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดิเกร์มาจากภาษาอาหรับว่า ดิเกร์อวัล หรือดิเกร์อาวา ซึ่งหมายถึงการสวดหรือการร้องเพลง คำว่าฮูลู เป็นภาษามลายู หมายถึง ยุคก่อนหรือจุดเริ่มต้นพัฒนามาจากพิธีกรรมประกอบดนตรีเพื่อรักษาผู้ป่วยที่เชื่อว่าเกิดจากการกระทำของภูตผี ตั้งแต่สมัยที่ผู้คนในบริเวณนี้ยังนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานหรือศาสนาฮินดู ซึ่งได้รับอิทธิพลจากขวา ภายหลังเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลามจึงได้นำการกล่าวสรรเสริญพระเจ้าในศาสนาอิสลามแทน -พัฒนาการของดิเกร์ ฮูลู เริ่มมาจากเพลงพื้นบ้านที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ในสมัยที่นับถือศาสนาฮินดู-พุทธ และได้พัฒนาเป็นการละเล่นเพื่อความสนุกสนานเมื่อเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอิสลาม โดยนำการสวดหรือกล่าวสรรเสริญศาสดาในศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนในการประกอบพิธีกรรม แล้วตั้งเป็นวงหรือคณะขึ้น นำดนตรีมาประกอบ นิยมละเล่นในงานแก้บน สะเดาะเคราะห์ งานแต่งงานและงานเข้าสู่หนัด เรียกการละเล่นที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ว่าดิเกร์ฮูลู -ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2043-2328 ศาสนาอิสลามได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวาง จนปัตตานีเป็นศูนย์กลางการศึกษาด้านศาสนาอิสลามของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีการศึกษาศาสนาในปอเนาะ นักปราชญ์และผู้รู้ศาสนาอิสลาม มองว่าการละเล่นดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม จึงเกิดการละเล่นอีกแบบหนึ่ง เรียกว่า ดิเกร์ปายะซึ่งคล้ายกับดิเกร์ฮูลู แต่ได้ตัดส่วนที่เห็นว่าขัดกับหลักศาสนาอิสลามออกไป คือเริ่มต้นด้วยการร้องสรรเสริญศาสดาในศาสนาอิสลาม ใช้การตบมือแทนเครื่องดนตรี นักร้องเป็นวงกลมโยกตัวตามจังหวะ เนื้อหาของเพลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแบบอย่างมุสลิมที่ดี ลักษณะคำประพันธ์เป็นแบบปันทุนหรือปาตงเช่นเดียวกับดิเกร์ฮูลู นิยมร้องเล่นในปอเนาะ และละเล่นเพื่อความเป็นสิริมงคลในงานแต่งงาน งานเข้าสู่หนัด งานเมาลิดงานวันฮารีรายอ ร้องเล่นในขบวนแห่บนบ้านและเวที ต่อมาดิเกร์ปายะได้ตั้งเป็นวงหรือคณะขึ้นเช่นเดียวกับดิเกร์ฮูลู ต่อมาทั้งดิเกร์ปายะและดิเกร์ฮูลูจึงผสมผสานกัน และมักเรียกว่าดิเกร์ฮูลู -เมื่อกองทัพสยามได้รับชัยชนะในการปราบความขัดแย้งในหัวเมืองปักษ์ใต้และกวาดต้อนผู้คนชาวปัตตานีมากรุงเทพฯ ในสมัยรัชกาลที่ 1-3 ชาวปัตตานีได้นำการละเล่นที่มีลักษณะอย่างดิเกร์ฮูลู ดิเกร์ปายะติดตามไปด้วย ชาวมุสลิมในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงนิยมเรียกว่า ดิเกร์เรียบ ลิเกเลียบหรือลิเกกลอง ซึ่งดิเกร์เรียบ ตรงกับดิเกร์ ปายะ ส่วนดิเกร์ฮูลูมักเรียกว่า ลำตัดมลายู -ดิเกร์ฮูลูได้พัฒนาเป็นการละเล่นที่เป็นการแสดง มีขั้นตอนการแสดงที่ชัดเจน ตั้งเป็นวงหรือคณะขึ้น ในปี พ.ศ. 2470-2480 พบว่า มีคณะดิเกร์ฮูลู “มะ กาญจนาบอเกาะ” ตำบลกาญจนาบอเกาะ อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และคณะ “อาแว กือจิ” ตำบลเฉลิม อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เป็นคณะแรกที่แสดงประชันกัน และได้รับความนิยมอย่างสูง ในช่วงปี พ.ศ. 2481-2485 ดิเกร์ฮูลูได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและ

มีคณะดิเกร์ฮูลูที่ถือเป็นต้นแบบแก่นักแสดงในรุ่นหลังทั้งทางด้านท่วงทำนองเพลงร้องแบบปัตตานี (ฆาโระตานิง) และแบบกลันตัน (ฆาโระกลาแต)ดิเกร์ฮูลูได้แพร่ขยายไปยังรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ด้วย -ดิเกร์ฮูลูซบเซาลงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนหนึ่งที่เกิดจากนโยบายรัฐนิยมในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และกรมศิลปากรได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมการเล่นพื้นบ้านรวมทั้งได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น ทำให้ดิเกร์ฮูลูเกือบจะสูญหายไป ในช่วงปี พ.ศ. 2495-2515 ดิเกร์ฮูลูได้ฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดย เป็นสื่อชาวบ้านให้กับรัฐบาลในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ มีการพัฒนาการเล่นโดยได้นำทำนองเพลงอินเดียมาใช้ร้องในมีท่วงทำนองกลอนสดแบบแยก็ เกิดขึ้น และนำเพลง วาวูแลมาใช้เป็นเพลงสุดท้าย ซึ่งยังเป็นธรรมเนียมจนถึงปัจจุบัน